

Remissyttrande Återstartsutredningens betänkande “Från kris till kraft – återstart för kulturen (SOU 2021:77)”

Svenska institutet (SI) har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på ovanstående (Ku2021/02071). SI har gett synpunkter på de delar i betänkandet som kopplar till myndighetens uppdrag.

Inledning

Svenska institutet (SI) är en myndighet med uppdrag att skapa intresse och förtroende för Sverige utomlands. Vi arbetar med Sverigefrämjande, samarbete i Östersjöregionen och global utveckling. Att tillgängliggöra svensk kultur för utländska målgrupper är en viktig del i SI:s arbete.

Kulturen är viktig för bilden av Sverige. Det gäller alla aspekter av kultur och de kulturella och kreativa näringarna; design och mode, scenkonst, musik, litteratur, konst, arkitektur, spel, med mycket mera. Kulturen bidrar till att göra omvärlden nyfiken på Sverige och att sätta Sverige på kartan. Det kan i sin tur leda till ökad export, investeringar, etableringar och nya viktiga samarbeten.

I SI:s instruktion slås fast att myndigheten ska ”främja ett brett och långsiktigt internationellt kultursamarbete genom samarbete med aktörer inom kultursektorn i Sverige och utomlands”. SI jobbar därför med kultur och KKN-området på olika sätt, både i den Sverigefrämjande verksamheten och i biståndet. SI driver också Sveriges enda kulturhus utomlands: Svenska institutet i Paris. Vi ansvarar även för det så kallade Designprogrammet inom ramen för regeringens export- och investeringsstrategi. SI: instruktionsenliga uppdrag är att verka för svenskt kulturlivs chans till internationalisering samt möjlighet att nå en internationell marknad då det är aktuellt.

Vår övergripande synpunkt på utredningen är att möjliga vägar för internationalisering borde utgöra en tydligare del av en återstartsstrategi för kulturen.

Myndighetens synpunkter:

7.4 Stärk internationellt utbyte och samverkan

7.4.1 Medfinansiera projekt inom Kreativa Europa

Förslag: 4 miljoner kronor av förstärkningen av anslag 1:2, ap. 1 avsätts för medfinansiering av svenska kulturaktörers medverkan i projekt inom EU-programmet Kreativa Europa. Kulturrådet får i uppdrag att utveckla formerna för ett särskilt stöd för medfinansiering inom Kreativa Europa

SI instämmer i förslaget.

SI delar utredningens syn på de fördelar som stödformen med automatisk medfinansiering av medverkan i projekt inom ramen för Kreativa Europa kan ge. En medfinansiering skulle ge svenska kulturaktörer fler möjligheter att hitta europeiska samarbeten och partner, att utveckla verksamheten och få tillgång till en större marknad. Därför bedömer SI att denna typ av stöd är viktigt. SI delar gärna de erfarenheter som myndigheten gjort i och med medlemskapet i det den europeiska samarbetsorganisationen EUNIC. EUNIC består av kulturinstitut runt om i Europa som arbetar med olika typer av kultursamarbeten inom ramen för EU:s internationella relationer.

7.7 Förbättra förutsättningarna för kulturella och kreativa näringar

7.7.1 Inför ett produktionsincitament för film och tv i Sverige

Förslag: Regeringen bör införa ett incitament för produktioner av film och tv i Sverige i syfte att stärka produktionen efter pandemin och skapa mer långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar för branschen.

SI instämmer i förslaget.

Svensk film har sedan 1950-talet varit ett viktigt medium för att världen runt gestalta vad Sverige är, hur vårt land ser ut och vilka vi är som bor och verkar här. Filmen, både den dokumentära och den fiktiva, förstärker, levandegör och fördjupar berättelsen om vårt land. Genom att film är ett jämförelsevis enkelt medium att översätta och visa i stort sett överallt har det spelat en viktig roll i SI:s arbete för dialog och relationsskapande i omvärlden.

Vi delar den bedömning som framförs i utredningen om de positiva konsekvenser som införandet av incitament kan ge Sverige i form av effekter för de kulturella och kreativa näringarna, samt stärkt regional utveckling och ökad attraktionskraft. SI ställer sig därför positivt till införandet av produktionsincitament för att Sverige och svenska företag ska kunna konkurrera på samma villkor som andra. Vi tar inte ställning till den ekonomiska nivån.

Ett beslut om nya incitament skapar sannolikt också en potential för ett mer effektivt främjande av svensk film. Vikten av marknadsföring av Sverige som attraktiv destination för filminspelningar och efterarbete berörs inte i utredningens förslag. SI anser att införandet av incitament bör kombineras med ett aktivt arbete för att skapa intresse och kännedom om Sverige, svenska kompetenser och erfarenheter på området filmproduktion – ett perspektiv som är nog så viktigt för att Sverige på allvar ska kunna konkurrera i en internationell filmbransch. Då medel för ett produktionsincitament tillförs från 2022 har SI, i nära samarbete med svenska regioner, påbörjat ett arbete för att utveckla ett kommunikationsmaterial som ska kunna användas för att öka kännedomen om Sverige som inspelningsplats och därmed attrahera inspelningar till Sverige. Vi gör detta inom ramen för det upparbetade samarbete SI har med regionerna i det med Business Sweden gemensamma projektet Pioneer the Possible.

SI:s främsta verktyg inom marknadsföringen av svensk film utgörs i övrigt av ett filmpaket. Det gör att SI i samarbete med svensk filmbransch kan visa utvalda aktuella biograffilmer översatta till ett stort antal språk. Genom filmpaketen ges svenska utlandsmyndigheter en möjlighet att skapa evenemang baserade på, eller kompletterade med, svensk film. SI har också bidragit till marknadsföringen av Sverige som destination för filminspelningar genom samarbeten med utlandsmyndigheter och med de svenska filmkommissionärerna i deras arbete.

7.7.2 Fördela exportstöd

Förslag: Kulturrådet får i uppdrag att i samverkan med Tillväxtverket fördela exportstöd till mellanledet inom områdena litteratur, dramatik, scenkonst, bild- och formkonst och musik. Fördelningen av bidrag ska göras av Kulturrådet som har expertkunskap om kultursektorns aktörer. Kulturrådet tillförs 5 miljoner kronor årligen från och med 2022 för detta ändamål.

SI instämmer i förslaget.

KKN är ofta mycket attraktiva plattformar för främjande, de är starka bärare av svenska berättelser och erfarenheter. KKN bidrar starkt till tillväxt och export i svensk ekonomi och är drivkrafter och motorer för kreativitet och innovation också i andra delar av samhälle och näringsliv.

Enligt SI:s erfarenhet ser branschföreträdare i sektorn en potential i den typ av stöd som föreslås och som kan leda till ökad medverkan på internationella mötesplatser där möjligheter att knyta internationella kontakter finns. SI har stor erfarenhet av sådant arbete inom designområdet där vi ansvarar för regeringens designprogram.

Ett sådant stödprogram bör utformas brett och vara öppet för så många sektorer som möjligt samt bygga på kriterier som tar sikte på de aktörer som bedöms ha störst möjlighet till export och/eller utländska investeringar. Programmet kan med fördel bli en del av det arbete som SI, tillsammans med Visit Sweden, Business Sweden samt branschen, just nu genomför inom designområdet.

För att skapa synergier föreslår SI också att stödet kompletteras med möjligheten att vid ett urval av särskilt intressanta platser utomlands kombinera med relevant Sverigekommunikation. Här kan den Sverigekommunikation som tagits fram av SI vara ett stöd. Vi tänker särskilt på det material som finns på webbplatsen sharingsweden.se samt kommunikation på sweden.se.

7.7.3 Utveckla och samordna politiken för kulturella och kreativa näringar

Förslag: Vi föreslår att regeringen etablerar ett kontor för kulturella och kreativa näringar (KKN) på Regeringskansliet.

SI instämmer i förslaget.

SI ser fördelar med att samla och samordna KKN-frågorna under ett ”paraply” på Regeringskansliet eftersom dessa spänner över ett stort antal politikområden. SI är måna om att den internationella dimensionen av KKN-frågorna finns med i arbetet på ett tydligt sätt. Vi skulle därför gärna se en representant från UD som ständig medarbetare på det kontoret, utöver personer från Näringsdepartementet, Kulturdepartementet och Utbildningsdepartementet.

SI menar också att kontoret redan från start skulle kunna arbeta med det som utredaren föreslår bör ingå i en framtida KKN-strategi. Det handlar om samordning kring internationella frågor, till exempel export, konkurrenskraft, kulturutbyten och bistånd. SI ser ingen egentlig anledning till att kontoret inte skulle kunna påbörja denna uppgift innan en strategi är på plats.

SI vill också understryka vikten av att kontoret samarbetar och samordnar sig med gruppen Team Sweden KKN för att undvika eventuellt dubbelarbete och dra nytta av synergier. Förslaget reser också en del funderingar, t ex när det gäller vilket mandat kontoret skulle ha.

En nationell KKN-strategi

SI instämmer i förslaget.

Enligt utredaren skulle kontorets första uppgift bli att utarbeta en strategi för KKN-sektorn utifrån den färdplan som nu håller på att tas fram i Regeringskansliet. SI ser positivt på förslaget och syftet med att långsiktigt stärka Sverige som KKN-nation. Vi vill dock lyfta fram hur viktigt det är att strategin omsätts i konkreta aktiviteter där olika aktörer får utpekade ansvarsområden och en öronmärkt finansiering.

SI vill också betona vikten av att strategin verkligen tar tillvara den potential som finns i branschens möjligheter till internationalisering. Här görs redan idag ett förtjänstfullt arbete av flera myndigheter och organisationer inom ramen för tex Team Sweden. Den kunskapen och de erfarenheterna bör tillvaratas när insatser utformas inom ramen för en KKN-strategi.

Beslut om remissyttrandet har fattats av GD Madeleine Sjöstedt. Rådgivare Kajsa Haag har varit föredragande. Avdelningschef Monika Wirkkala och enhetschef Susanna Wallgren har deltagit i beredningen.

Madeleine Sjöstedt
Generaldirektör